

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล และศึกษาตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมี จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา สภาพแวดล้อมของสถาบัน เป็นตัวพยากรณ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1-4 วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทั่วประเทศ โดยใช้แบบสอบถาม 5 ชุด ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ 12 ท่าน หาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW version 7.5 ในการคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน และการสร้างสมการทำนายการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 384 คน เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ที่ศึกษา 4 ปี มากที่สุด และนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85
2. การศึกษาพฤติกรรมการรับสื่อของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ให้คะแนนพฤติกรรมการรับสื่อเกี่ยวกับกิจกรรมประชาธิปไตยค่อนข้างน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.09 จากคะแนนเต็ม 80 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 51.36

3. การศึกษาภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำก่อนไปทางมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 157.68 จากคะแนนเต็ม 225 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.08

4. การศึกษาสภาพแวดล้อมของสถาบัน พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ให้คะแนนสภาพแวดล้อมของสถาบันที่เอื้อต่อการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยก่อนไปทางมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 118.86 จากคะแนนเต็ม 175 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 67.92

5. การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ให้คะแนนการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยก่อนไปทางน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 170.21 จากคะแนนเต็ม 260 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 65.47

6. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้ข้อค้นพบตามสมมติฐานข้อที่ 1 ดังนี้

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทุกตัวมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพฤติกรรมการรับสื่อและภาวะผู้นำของนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .446$ และ $.359$) สภาพแวดล้อมของสถาบัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจำนวนปีที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ($r = .166, .125$ และ $.124$) ตามลำดับ

7. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน พบว่า สามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มี 4 ตัวแปร จากตัวแปรที่นำมาศึกษาทั้งหมด 5 ตัวแปร ซึ่งร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ โดยสามารถทำนายความแปรปรวนของการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้ร้อยละ 29.2 ($R^2 = .292$) ซึ่งตอบสนองสมมติฐานข้อที่ 2 เพียง 4 ตัวแปร

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีค่า Beta สูงสุด คือ พฤติกรรมการรับสื่อ ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมการรับสื่อมีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการทำนายการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล รองลงไปคือ ภาวะผู้นำของนักศึกษา สภาพแวดล้อมของสถาบัน จำนวนปีที่ศึกษา ดังนั้นจึงสร้างสมการทำนายการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{y} = 23.259 + 1.060 * MEDIA + .492 * LEAD + .154 * ENVI + 2.628 * CLASS$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = .376 * Z_{MEDIA} + .256 * Z_{LEAD} + .117 * Z_{ENVI} + .107 * Z_{CLASS}$$

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข การอภิปรายผลการวิจัยจะนำเสนอเรียงตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยจะแยกการอภิปรายออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยก่อนไปทางน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 170.21 คิดเป็นร้อยละ 65.47 อธิบายได้ว่า การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมก่อนไปทางน้อย แสดงว่านักศึกษาได้ให้ความสำคัญในการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยโดยรวม ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมค่อนข้างน้อย การศึกษาพยาบาลเป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษา นักศึกษาควรมีการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยในระดับสูง ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Rush and Althoff (1992) พบว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตย ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมากเพราะจะมีความเข้าใจในการใช้สิทธิทางการเมือง สามารถพิจารณาด้วยเหตุผลที่ดีและเหมาะสมกว่าผู้ที่คือโอกาสทางการศึกษา (Peterson, 1990; Roskin and others, 1996) ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาลต้องมีการปฏิบัติงานในคลินิก ต้องฝึกภาคปฏิบัติในเวรเช้า เวรบ่าย และเวรดึกควบคู่ไปกับการเรียนภาคทฤษฎี ชีวิตประจำวันจึงอยู่แต่ในสถานศึกษาและในแหล่งฝึกปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ (สุภารดี มั่นยืน, 2541: 31) จึงทำให้การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณฉวี สุทรปรียาศรี (2539) พบว่า นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในระดับรอบประชาธิปไตยในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาในระดับอุดมศึกษายังขาดความสนใจที่จะรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะเป็นพลเมือง

ของประเทศ และสอดคล้องกับการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย (2532: 17) ที่ได้กล่าวถึงสภาพนิสิตนักศึกษาไทยว่า ขาดความสนใจต่อปัญหาต่าง ๆ ของสังคม มุ่งเน้นแต่แสวงหาความรู้ทางวิชาชีพมากขึ้น

เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยด้านการออกเสียงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 64.18 คิดเป็นร้อยละ 80.18 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมรณรงค์เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตย โดยเฉพาะการเลือกตั้งก่อนข้างบ้อยทั้งในระดับวิทยาลัย ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และมักจะใช้สถานที่ของสถาบันการศึกษา เช่น หอประชุม เป็นหน่วยการเลือกตั้ง ประกอบกับนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่อยู่ภายในหอพักของวิทยาลัย และมีการย้ายสำเนาทะเบียนบ้านของนักศึกษาพยาบาลมาอยู่ที่วิทยาลัยพยาบาลจนกระทั่งจบการศึกษา ทำให้นักศึกษาสะดวกในการไปใช้สิทธิออกเสียงเพื่อมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยมากขึ้น โดยไม่ต้องเดินทางกลับไปยังภูมิลำเนาเพื่อใช้สิทธิในการเลือกตั้ง และจากการที่สถาบันศึกษามีองค์การนักศึกษาหรือสโมสรนักศึกษา บริหารจัดการและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบัน ทำให้นักศึกษามีความเคยชินในการออกเสียงเพื่อเลือกประธานนักศึกษาหรือประธานในการทำงานกลุ่มต่างๆ ทำให้นักศึกษามีการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยด้านการออกเสียงมากที่สุดด้วย

การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยด้านการรวมกลุ่มเพื่อแสดงสิทธิ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 13.16 คิดเป็นร้อยละ 52.64 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาพยาบาลจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัยนั้น ๆ หากนักศึกษามีการกระทำผิดกฎและระเบียบใด ๆ ก็จะมีมาตรการในการลงโทษแต่ละวิทยาลัย และลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเพศหญิง ซึ่งลักษณะของเพศหญิงเกี่ยวข้องกับแนวโน้มกล้าแสดงออก (Wilson, 1983) เพราะผู้หญิงมักจะถูกปลูกฝังให้มีความสงบเสงี่ยม และไม่แสดงออกมากจนเกินไป (Kelley, 1979 อ้างถึงใน ทศศิรินทร์ รุจิรัตน์, 2540) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เครือวัลย์ สุขเจริญ (2525) และ สุจินต์ ยมศรีเคน (2535) พบว่านักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมการแสดงออกในระดับต่ำ ไม่กล้าแสดงสิทธิอันชอบธรรมของตนเองออกมา ซึ่งอาจส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมการรวมกลุ่มเพื่อแสดงสิทธิ์น้อย โดยเฉพาะในระดับประเทศมีพฤติกรรมด้านนี้น้อยที่สุด ดังนั้นสถาบันการศึกษาพยาบาลควรมีการปลูกฝังและส่งเสริมพฤติกรรมการกล้าแสดงออกในการรวมกลุ่มเพื่อแสดงสิทธิ์ที่เหมาะสมของนักศึกษาทั้งในระดับวิทยาลัย ระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ

ดังนั้นสถาบันการศึกษาพยาบาล ควรจัดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยมากขึ้น เพื่อให้ นักศึกษามีสมรรถนะในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในโอกาสที่มีกิจกรรมประชาธิปไตยทั้งในระดับวิทยาลัย ท้องถิ่น และประเทศ Conger and Johnson (2000) และ Hammigan and Burnard (2000) กล่าวว่า การปฏิบัติกิจกรรมทางการเมืองมีความจำเป็นสำหรับการศึกษาพยาบาล ควรมี

การจัดหลักสูตรการศึกษาพยาบาลในระดับปริญญาตรี โดยการบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง และนโยบายทางสุขภาพที่ส่งผลต่อวิชาชีพพยาบาล เพื่อให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศ

ตอนที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทุกตัว มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพฤติกรรมการรับสื่อมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .446$) หมายความว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีพฤติกรรมการรับสื่อมากจะมีการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยมากด้วย ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การเปิดรับข่าวสารจะเป็นสื่อกลางที่ทำให้นักศึกษาเป็นผู้ที่ทันเหตุการณ์ ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของประเทศ เพราะการเปิดรับข่าวสารเป็นการรับรู้ในชีวิตประจำวันอย่างหนึ่ง ที่ต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่ง Atkin (1973: 208) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมาก จะมีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมปัจจุบันเป็นสังคมข่าวสาร (information society) มนุษย์สามารถที่จะติดต่อข่าวสารกันได้อย่างรวดเร็วทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล จากการศึกษาของ Klapper (1960) พบว่า ประชาชนจะเลือกรับสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตน เมื่อบุคคลได้เปิดรับข่าวสารต่าง ๆ แล้ว จะก่อให้เกิดความรู้ ย่อมมีผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและจะส่งผลต่อพฤติกรรมต่อไป สอดคล้องกับ สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้ สร้างทัศนคติที่ดี และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม ดังนั้นการที่นักศึกษาพยาบาลเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมประชาธิปไตยทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล จะทำให้นักศึกษาพยาบาลได้รับความรู้ความเข้าใจ ได้รับการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ การชักจูงโน้มน้าวจิตใจ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตย ประกอบกับสถาบันการศึกษาได้จัดให้มีสื่อที่อำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารและอินเทอร์เน็ต ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้สื่อต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้นักศึกษามีโอกาสในการรับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น จากผลการวิจัยพฤติกรรมการรับสื่อของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการรับสื่อมวลชนมากกว่าสื่อบุคคล และสื่อโทรทัศน์จะมีการเปิดรับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ พยงค์ จาดช้าง (2539) เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของนักศึกษาพยาบาล พบว่า การใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ของนักศึกษาคือการพูดคุยกับเพื่อน รองลงมาคือการดูโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 58 นาที ซึ่งปัจจุบันรายการโทรทัศน์นอกจากให้ความบันเทิงแล้วยังให้ความรู้ที่ทันสมัย มีประโยชน์มากมาย

รวมทั้งการนำเสนอข่าวต่าง ๆ ทำให้ทราบข้อมูลข่าวสารบ้านเมืองอย่างรวดเร็ว จากการรับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมประชาธิปไตยนี้เอง จะส่งผลให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Milbrath and Goel (1977) ได้กล่าวถึงการรับสื่อว่ามีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และงานวิจัยของ Reagan (1991) และ Guo (1996) พบว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากจะมีพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่รับข่าวสารน้อย และงานวิจัยของ อูษา โหระเรือง (2540) พบว่า การเปิดรับข่าวสารการเมืองของนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีค่าต่ำถึงปานกลาง และงานวิจัยของ อัจฉรณณี สามิภักดิ์ (2539) พบว่า การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมการรับสื่อเกี่ยวกับกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้พฤติกรรมการรับสื่อของนักศึกษาแล้ว ภาวะผู้นำของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางด้วย ($r = .359$) หมายความว่า นักศึกษาที่มีภาวะผู้นำสูงจะมีการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยในระดับมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ภาวะผู้นำซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลตามแนวคิด Trait Theory (กรี วงศ์พูน, 2542) ซึ่งบุคคลที่จะเป็นผู้นำจะมีความรับผิดชอบในกิจกรรมของส่วนรวม มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม (Stogdill, 1974 และ Martiner, 1990) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุรงค์ ผ่องลำเจียก (2533) พบว่า ภาวะความเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคคลที่มีภาวะผู้นำจะมีความรับผิดชอบและจะสามารถพูดชักจูง โน้มน้าวผู้อื่นให้ความร่วมมือ ปฏิบัติตามในการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ และงานวิจัยของ เกรียงไกร จงเจริญ (2535) พบว่าผู้นำจะมีอิทธิพลในการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนให้การยอมรับและไว้วางใจในตัวผู้นำ ดังนั้นผู้นำจึงมีความสำคัญในการโน้มน้าวให้มีการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบัน ซึ่งกิจกรรมจะส่งเสริมและวางรากฐานประชาธิปไตย รวมทั้งเสริมสร้างนักศึกษาให้เป็นผู้ไปด้วย

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ คือ สภาพแวดล้อมของสถาบัน ($r = .166$) หมายความว่า สถาบันการศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมของสถาบันที่เอื้อต่อการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยสูงจะทำให้ นักศึกษามีการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยในระดับมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า สภาพแวดล้อมของสถาบันจะมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมของนักศึกษาด้วย ซึ่งสำเนาวัจจรศิลป์ (2542) กล่าวว่า พฤติกรรมของนักศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา มาก พฤติกรรมที่ไม่ดีหรือไม่พึงประสงค์ของนักศึกษา อาจเกิดจากสภาพแวดล้อมที่

ไม่ดีของสถาบันการศึกษา วิธีการพัฒนานักศึกษาที่ได้ผลอีกทางหนึ่ง คือการเข้าไปจัดการกับปฏิกริยาระหว่างนักศึกษา สอดคล้องกับ บรรจง ชูสกุลชาติ (2534) กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษามีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา นอกจากนี้พบว่าสภาพแวดล้อมเป็นตัวแปรที่สำคัญในการส่งเสริมการมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาในระดับมาก โดยเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังงานวิจัยของพัชรี เฟิงประโคน (2539) เพราะนักศึกษาได้ทำงานร่วมกับคนอื่น ได้ฝึกฝนทักษะและการเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย Dawson and Prewitt (1969 อ้างถึงใน ชวลิต โรจพงษ์ธาตา, 2538) กล่าวว่าสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งฝึกอบรมให้บุคคลมีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นของสังคม ซึ่งจะทำให้บุคคลสนใจรู้จักสิทธิและหน้าที่พื้นฐานของพลเมืองในแต่ละระบบการเมือง เป็นสถานที่กระตุ้นให้บุคคลสนใจและปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่พื้นฐานของพลเมือง สิ่งที่คุณคได้รับจากสถาบันการศึกษาย่อมมีผลต่อพฤติกรรมของเขา สอดคล้องกับงานวิจัยผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2525) และ ปกรณ์ คุณารักษ์ (2523) พบว่าสิ่งแวดล้อมในสถาบัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการที่บุคคลจะมีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดี และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากหรือน้อยนั้น ส่วนหนึ่งย่อมได้รับการอบรมขัดเกลามาจากสภาพบรรยากาศในสถาบันการศึกษาที่นิสิตนั้นศึกษาอยู่ ดังนั้นถ้าสถาบันการศึกษาพยายามจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยมาก ก็จะส่งผลให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยในระดับมากด้วย เพราะกระบวนการขัดเกลาทางสังคมหรือสังคมประกิดในทางการเมืองมีความจำเป็นต้องเริ่มต้นและดำเนินการตั้งแต่ในห้องเรียน หลักสูตร แนวคิดในการเรียนการสอน ตัวผู้สอน หลักการและการดำเนินการต่าง ๆ ของสถาบัน (Susser, 1995) นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำด้วย ($r = .125$) หมายความว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยสูงด้วย ทั้งนี้อธิบายได้ว่า บุคคลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือมีสติปัญญาในระดับสูง จะเป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ชอบศึกษาค้นคว้า มีความขยันหมั่นเพียร มีความคิดเป็นเหตุเป็นผลมากกว่าบุคคลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าบุคคลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทรี เฟิงประโคน (2539) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการมีวิถีแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา และงานวิจัยของคุณี สุทธปรียาศรี (2539) พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับกระบวนการปลูกฝังค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา คือ ผลการเรียนในสถาบันอุดมศึกษา ตัวแปรสุดท้ายที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ จำนวนปีที่ศึกษา โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ($r = .124$) หมายความว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีระยะเวลาในการศึกษาพยาบาลมากจะปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยในระดับมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า จำนวนปีที่ศึกษาพยาบาลเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีพฤติกรรมในการปฏิบัติ

ที่แตกต่างกัน บุคคลที่มีระยะเวลาการศึกษาอยู่ในสถาบันมากหรืออยู่ชั้นปีสูงกว่าคือคนที่มีความมากกว่า ย่อมมีประสบการณ์มากกว่าบุคคลที่มีระยะเวลาการศึกษาอยู่ในสถาบันน้อยหรืออยู่ชั้นปีต่ำกว่าหรือบุคคลที่อายุน้อยกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ Loeb and Magee (1992) พบว่า ภายหลังจากชั้นปีที่ 2 ระดับความสนใจต่อปัญหาสังคมและการเมืองทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติจะเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าเมื่อเรียนในชั้นปีที่สูงขึ้นจะสนใจปัญหาสังคมและการเมืองเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มานะศรี ยงเจริญ (2523) พบว่า ปีที่สมัครเข้าศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาและงานวิจัยของ จูติกานต์ ธนาโอฬาร (2537) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา คือ ชั้นปีที่ศึกษาคด้วย ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สนับสนุนให้นักศึกษาซึ่งเป็นปัญญาชนที่มีความรู้ความสามารถ และจะเป็นผู้นำทางวิชาชีพที่มีบทบาทในการบริหารประเทศต่อไปในอนาคต ควรสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยและดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดี (กระทรวงสาธารณสุข, 2540)

ตอนที่ 3 การพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล

ผลการศึกษาครั้งนี้ เมื่อใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล โดยมีตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบันพบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 4 ตัว คือ พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา สภาพแวดล้อมของสถาบัน และจำนวนปีที่ศึกษา โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 29.2 ตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญ หรือมีน้ำหนักมากที่สุด คือ พฤติกรรมการรับสื่อ แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการรับสื่อทำให้เกิดการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

พฤติกรรมการรับสื่อเป็นตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าไปเป็นอันดับแรก และสามารถพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลได้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เนื่องจากการรับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมประชาธิปไตยจากสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคล จะทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ประมะ สตะเวทิน (2541) กล่าวว่า บทบาทของสื่อจะทำให้เกิดความสนใจ เกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดทัศนคติทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้ เช่น เกิดความสำนึกทางการเมือง รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้รับสื่อเกี่ยวกับกิจกรรมประชาธิปไตยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตย เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

ดังนั้นบุคคลที่รับสื่อเกี่ยวกับกิจกรรมประชาธิปไตยมาก จะได้รับการกระตุ้นและโน้มน้าวให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตยมากด้วย

ภาวะผู้นำของนักศึกษาเป็นตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าไปเป็นอันดับ 2 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลได้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เนื่องจากบุคคลที่มีภาวะผู้นำจะมีความสำคัญในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพราะคุณลักษณะผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมสังคม (Stogdill, 1974 และ Marriner, 1990) ดังนั้นบุคคลที่มีภาวะความเป็นผู้นำสูง จะปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยในระดับสูงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรุงค์ ผ่องกล้าเจียก (2533)

สภาพแวดล้อมของสถาบันเป็นตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าไปเป็นอันดับ 3 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลได้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เนื่องจากบุคลิกลักษณะของนักศึกษาขึ้นอยู่กับนโยบายและหลักการบริหารของสถาบัน (Sanford, 1972 อ้างถึงในมัทธนา แขวงโสภา, 2538) และการจัดการศึกษาพยาบาลระบุไว้ในปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ในการส่งเสริมให้นักศึกษาสนับสนุนระบอบประชาธิปไตย ดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ดังนั้นถ้าสถาบันการศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยมากเท่าใดก็จะทำให้นักศึกษาในสถาบันมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยมากด้วย

จำนวนปีที่ศึกษาเป็นตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าไปเป็นอันดับ 4 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลได้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เนื่องจากระดับการศึกษาจะบ่งชี้ว่า คนที่ศึกษาในระดับวิทยาลัยหรือระดับอุดมศึกษาจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าคนทั่วไป (Roskin and others, 1994) เพราะผู้ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาเป็นเวลานานก็จะได้รับการปลูกฝังจากสถาบันที่จะสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยได้

ตัวแปรด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เข้าในสมการพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตย แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลไม่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลได้ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคนที่เรียนเก่ง อาจสนใจเฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดความสนใจในกิจกรรมส่วนรวม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดระดับสติปัญญาของนักศึกษาในภาพรวมของการศึกษาทุกรายวิชา ไม่ได้เน้นเฉพาะความรู้ด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลได้

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ จำนวนปีที่ศึกษา ปัจจัยด้านพฤติกรรม การรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน สามารถร่วมกันพยากรณ์ การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวง สาธารณสุขซึ่งมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 29.2 ส่วนที่เหลือร้อยละ 70.8 ไม่สามารถอธิบายได้ จากการศึกษานี้ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการรับสื่อเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการเปิดรับสื่อด้านสื่อมวลชนมีค่าเฉลี่ยมากกว่าสื่อบุคคล ดังนั้นสถาบัน การศึกษาควรมีการสนับสนุนพฤติกรรมกรรับสื่อของนักศึกษา นอกจากการรับข่าวสารเกี่ยวกับ การพยาบาลแล้ว ควรมีการสนับสนุนการรับข่าวสารทางสังคมและการเมืองด้วย เพื่อกระตุ้นให้ นักศึกษามีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงของประเทศ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพพยาบาล โดยการมอบหมายงานให้นักศึกษารับผิดชอบในรูปแบบของชมรมต่างๆ ในการจัดบอร์ดข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในระดับวิทยาลัย ระดับท้องถิ่นและระดับประเทศอย่างสม่ำเสมอ การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้สื่อต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากผลการวิจัย พบว่า มีการเปิดรับสื่อน้อยที่สุด ดังนั้นควรมีการแนะนำเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องให้นักศึกษาทราบ รวมทั้งอาจารย์พยาบาลซึ่งเป็นสื่อบุคคลที่สำคัญในวิทยาลัยพยาบาล ควรเป็นแบบอย่างในการ ตระหนักถึงความสำคัญของการรับสื่อต่าง ๆ โดยการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ เสริมสร้าง ทักษะที่ดีทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมใน การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยด้วย

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของนักศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ และสามารถพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นควรมีการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักศึกษา ซึ่งการปลูกฝังความเป็นผู้นำ ของนักศึกษาในการเรียนการสอนโดยการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น เสริมสร้าง ความคิดสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย และสนับสนุนพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่ เหมาะสม การมอบหมายให้นักศึกษาทำงานกลุ่มเพื่อให้มีการบริหารจัดการภายในกลุ่มด้วยตัว นักศึกษาเอง และควรมีการจัดอบรมภาวะผู้นำสำหรับนักศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษาและนอก สถาบันการศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งอย่างสม่ำเสมอ

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมของสถาบันเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ และสามารถพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสภาพแวดล้อมด้านการบริหารมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตย โดยการเปิดโอกาสให้นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านกระบวนการสโมสรนักศึกษา เช่น การจัดการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการผู้บริหารของสถาบันและคณะกรรมการสโมสรนักศึกษา และผู้บริหารควรพบปะพูดคุยกับนักศึกษาทั้งสถาบันอย่างน้อยเดือนละครั้ง การรณรงค์ให้นักศึกษาร่วมออกเสียงในการเลือกตั้งผู้นำทั้งภายในห้องเรียนในระดับวิทยาลัย ระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีการโต้แย้งแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล ทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า จำนวนปีที่ศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นควรมีการส่งเสริมและปลูกฝังให้นักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนในสถาบันการศึกษา ให้มีความสำนึกที่จะรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศอย่างต่อเนื่อง เพราะในอนาคตนักศึกษาจะเป็นผู้นำทางวิชาชีพ ควรที่จะมีความเข้าใจในนโยบายและความรู้ทางการเมืองเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลได้ ซึ่งมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 29.2 ส่วนที่เหลือร้อยละ 70.8 ไม่สามารถอธิบายได้จากการศึกษาครั้งนี้ จึงอาจเป็นผลมาจากปัจจัยอื่น ๆ ดังนั้นควรมีการศึกษาโดยเพิ่มปัจจัยอื่น ๆ

2.2 จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะด้านการรวมกลุ่มเพื่อแสดงสิทธิมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษายังให้ความสำคัญต่อการแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมน้อย จึงควรมีการศึกษาเพื่อค้นหาสาเหตุการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวนี้